

การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
Participatory Educational Management of Administrators in
Phrapariyattidhamma Schools Pali Section of the Sangha
in Bangkhae District, Bangkok

พระมหาระวี กิตติโก (แสงทอง)

Phramaha Ravee Kittiko (Sangthong)^๑

พระราชวรเชษฐเมธี Phrarajavachiramedhi^๒

ยุทธีร์ แก้วทองใหญ่ Yudthavee Kaewthongyai^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร และกลุ่มประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอน ๓๐ รูป นักเรียน ๑๔๕ รูป รวม ๑๗๕ รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่า (T-test) ค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สำหรับนักเรียน ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

๒. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ หาค่า (T-test) และค่าเอฟ (F-test) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามวุฒิปริญญา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการสอน พบว่าไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ตามความเห็นของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพที่แตกต่างกัน พบว่า ไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อ

^๑ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๓ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จำแนกตามการศึกษาบาลีในระดับชั้นพบว่า มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์เจ้าสำนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ทั้ง ๔ ด้าน มีดังนี้

๓.๑ ด้านการบริหารงานวิชาการ สำนักเรียนควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้แก่ครูผู้สอน จัดกิจกรรมนิเทศภายในเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

๓.๒ ด้านการบริหารงานบุคคล สำนักเรียนควรให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการสอนที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตรงตามแผนของหลักสูตรที่ได้กำหนดเอาไว้

๓.๓ ด้านการบริหารงบประมาณ สำนักเรียนควรวางแผนงบประมาณในแต่ละโครงการ/กิจกรรม และควรจัดประชาสัมพันธ์ให้ญาติโยมทราบ เพื่อหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษา

๓.๔ ด้านการบริหารทั่วไป สำนักเรียนควรจัดหาสื่อเทคโนโลยี อุปกรณ์การเรียน อาคารสถานที่ ห้องสมุดให้พร้อมใช้งานสำหรับรองรับนักเรียนที่เข้ามาศึกษา

คำสำคัญ : การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหาร, สำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

Abstract

The objectives of this research were; 1. To study the state of participatory educational management of administrators in Phrapariyattidhamma schools, Pali section, of the Sangha in Bangkhae district of Bangkok, 2. To study participatory educational management of administrators in Phrapariyattidhamma schools, Pali section, of the Sangha in Bangkhae district of Bangkok, and 3. To propose the participatory educational management of administrators in Phrapariyattidhamma schools, Pali section, of the Sangha in Bangkhae district of Bangkok. The populations used in the study consisted of 30 teachers and administrators and 145 students. The data were collected by questionnaires and in-depth interviews, and then analyzed by mean, standard deviation, t-test and F-test.

The research results showed that:

1. The opinion of teachers, administrators and students towards participatory educational management in academic, human resource, budget and general management was at the high level overall and in aspect.

2. In comparison results, the administrators and teachers with different Pali grades, positions and teaching experiences had no different levels of opinion towards participatory educational management with a significant statistic figure at 0.05. Students with different status had no different levels of opinion towards participatory

educational management with a significant statistic figure at 0.05, but that was found among students with different grades in Pali study.

3. The suggestions for participatory educational management were as follows;

3.1 In academic, teachers should be trained with teaching methods and supervised in teaching and learning management,

3.2 In human resource, teachers should be assigned to make relevant lesson plans in order to develop the learners according to the target courses,

3.3 In budget, schools should set budget for projects and activities and publicize for donation and fund raising, and

3.4 In general management, schools should supply technology, instructional media, instrument, building and library for students.

Keywords : Participatory Educational Management, Administrators, Phrapariyattidhamma Schools Pali Section

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นในการพัฒนาต่างๆ การที่ประเทศชาติจะมีความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองได้ก็เพราะประชาชนในชาติได้รับการศึกษาอย่างครบถ้วนและทั่วถึง ความเจริญอาจจะไหลบ่ามาตามกระแสโลก แต่ถ้าผู้รับความเจริญขาดการศึกษาอย่างเพียงพอ ไม่มีวิจรรณญาณในการรับรู้ข่าวสาร เชื่อทุกเรื่องที่เขาเข้าสู่ประสาทสัมผัส ขาดการใคร่ครวญพิจารณาตามเหตุผลและความเป็นจริง ย่อมจะตกหลุมพรางแห่งการปล่อยข่าว และจะมีความเสียหายในที่สุด ดังนั้น การให้การศึกษาอย่างกว้างขวางและกว้างไกลในกระบวนการแห่งการรับรู้ในสรรพวิทยาต่างๆ จึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ (พระพรหมโมลี (สุชาติ ธรรมรัตน์ ปธ.), ๒๕๕๘)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับ มาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ คือ สำนักเรียน หมายความว่า สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม หรือพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ซึ่งเป็นสำนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และสำนักเรียนคณะจังหวัดตามที่มหาเถรสมาคมประกาศกำหนด (แม่กองบาลีสนามหลวงแผนกบาลี, ๒๕๖๐: ๑๓๓)

การศึกษาภาษาบาลีตั้งแต่สมัยสุโขทัยสืบมานั้น มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นองค์อุปถัมภ์ให้

การสนับสนุนตลอดมา มีการอุทิศพระราชมณเฑียรเป็นที่เล่าเรียนศึกษาของพระสงฆ์ มีการยกย่องและถวายนิยัตินายกษัตริย์ผู้มีความรู้ภาษาบาลี จนถึงแม้พระมหากษัตริย์ไทยบางพระองค์ที่ทรงเป็นปราชญ์เชี่ยวชาญในภาษาบาลีสามารถลงบอกบาลี (สอน) แก่พระสงฆ์สามเณรด้วยพระองค์เองก็มีตลอดมาจนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์การจัดสอบบาลีหรือการสอบสนามหลวง จัดว่าเป็นการวัดความรู้ขั้นสูงของคณะสงฆ์ไทย โดยพระบรมราชูปถัมภ์สืบทอดมาตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงปัจจุบัน พระภิกษุสามเณรผู้สอบไล่พระปริยัติธรรมแผนกบาลีได้องค์พระมหากษัตริย์ไทยแต่โบราณจะยกย่องและให้เกียรติถวายสมณศักดิ์โดยเฉพาะ อนึ่ง การเล่าเรียนศึกษาพระปริยัติธรรมนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่รัฐให้ความสำคัญมาตลอด ดังที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพตรัสไว้ในอธิบายเรื่องการสอบพระปริยัติธรรมว่า “การสอบพระปริยัติธรรมของพระภิกษุสามเณร นับเป็นราชการแผ่นดินอย่างหนึ่ง ด้วยอยู่ในพระราชกิจของพระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นพุทธศาสนูปถัมภก” ในปัจจุบันมีการจัดการศึกษาบาลีอย่างเป็นระบบ โดยแม่กองบาลีสนามหลวงเป็นผู้รับผิดชอบดูแล โดยภายใต้การกำกับของมหาเถรสมาคมในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ๒๕๖๐)

การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็นระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่างๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่

ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, ๒๕๕๓:๘) ซึ่งการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วม ซึ่งตรงตามมาตรา ๒๒ ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญ คือ เป็นผู้บริหารทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๓๙ ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน จนสามารถทำให้นักเรียนใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๓:๑๔)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประจำสำนัก

เรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จึงสนใจศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีกรอบแนวคิด ๔ ด้าน ดังนี้ คือ ๑) ด้านการบริหารงานวิชาการ ๒) ด้านการบริหารงานบุคคล ๓) ด้านการบริหารงบประมาณ ๔) ด้านการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๕๓:๑๔) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม สภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๒. เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๓. เพื่อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

โดยการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มประชากรซึ่งเป็นบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น ๑๗๕ รูป ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูสอน จำนวน ๓๐ รูป และนักเรียน จำนวน ๑๔๕ รูป ซึ่งผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมดเป็นหน่วยในการศึกษา และการสัมภาษณ์เจ้าสำนักเรียน จำนวน ๕ รูป

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเอง โดยต้องการให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการที่จะศึกษา พร้อมทั้งนำปหาคคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงจำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ ๑ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูสอนและฉบับที่ ๒ แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะของแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีการพิจารณา ๕ ระดับ

ตอนที่ ๓ คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ใน ๔ ด้าน คือ การ

บริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

๒) แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยสำหรับเจ้าสำนักเรียน (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์โดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๓. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสาร คู่มือการบริหารจัดการศึกษา พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ คำสั่งของคณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างแบบสอบถาม โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Question) มีทั้งให้เลือกตอบและแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น ๕ ระดับ และคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นและตอบได้โดยเสรี

๒) เมื่อได้สร้างเครื่องมือแล้วผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามทั้ง ๒ ประเภทเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และให้ผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเชิงเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความชัดเจนของภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา ซึ่งได้ค่า I.O.C. อยู่ระหว่าง ๐.๘๐ - ๑.๐๐ และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๓) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๑ สำนักเรียน ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๐

รูป เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alphacoefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (กิตติ กอบัวแก้ว, ๒๕๕๗:๑๖๑) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ ๐.๙๔๒

๔) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริง จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามที่มีความเชื่อถือแล้ว และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตรงประเด็นที่ศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) ผู้วิจัยทำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อออกหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

๒) ผู้วิจัยทำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความเมตตาวิเคราะห์จากเจ้าสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) ผู้วิจัยประสานงานไปยังสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยเพื่อขอความเมตตาวิเคราะห์ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

๔) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร

๕) รวบรวมข้อมูลตรวจนับแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้นจำนวน ๑๗๓ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๘๕ จาก

สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ สำนักเรียน

๖) เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) วิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เป็นรายข้อและรายด้าน ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, และน้อยที่สุด กำหนดคะแนนเป็น ๕, ๔, ๓, ๒, และ ๑ ตามลำดับ แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย

๓) วิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยใช้การทดสอบค่าที (T-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) (กิตติ กอบัวแก้ว, ๒๕๕๗:๑๗๗) โดยกำหนดระดับสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔) วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เจ้าสำนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ

๖. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage)

๒) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในรายด้าน ทั้ง ๔ ด้าน นำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทุกด้าน

๓) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การทดสอบค่าที (T-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) โดยกำหนดระดับสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สรุปผลการวิจัย

๑. สภาพการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๑) การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน (สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน) ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๒๑ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๕๗ ในด้านการบริหารงานบุคคล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๙ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๘๓ ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๐ และค่าส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๗๒ และในด้านสุดท้ายคือด้านการบริหารทั่วไป มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๒๕ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๗๐ ตามลำดับ

๒) การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน (สำหรับนักเรียน) ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๙๒ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๗๘ ในด้านการบริหารงานบุคคล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๒ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๘๖ ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๕๒ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๘๕ และในด้านสุดท้ายคือด้านการบริหารทั่วไป มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๗ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๘๔ ตามลำดับ

๒. การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๑) สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถสรุปได้ว่า วุฒิเปรียญของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร รวมทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig.} \leq 0.05$), ตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ทั้ง

๔ ด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig.} \leq 0.05$), ประสิทธิภาพในการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร รวมทั้งทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig.} \leq 0.05$)

๒) สำหรับนักเรียน สามารถสรุปได้ว่า สถานภาพที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig.} \leq 0.05$), การศึกษาบาลีในระดับชั้นของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกันมีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร รวมทั้งทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\text{sig.} \leq 0.05$)

๓. ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร

๑) ด้านการบริหารงานวิชาการ สำนักเรียนควรจัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้แก่ครูผู้สอน จัดกิจกรรมนิเทศภายในเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

๒) ด้านการบริหารงานบุคคล สำนักเรียนควรให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการสอนที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตรงตามแผนของหลักสูตรที่ได้กำหนดเอาไว้

๓) ด้านการบริหารงบประมาณ สำนักเรียนควรวางแผนงบประมาณในแต่ละโครงการ/กิจกรรม และควรจัดประชาสัมพันธ์ให้ญาติโยมทราบ เพื่อหางบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษา

๔) ด้านการบริหารทั่วไป สำนักเรียนควรจัดหาสื่อเทคโนโลยี อุปกรณ์การเรียน อาคารสถานที่ ห้องสมุดให้พร้อมใช้งานสำหรับรองรับนักเรียนที่เข้ามาศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ (สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สำนักเรียนมีการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศก่อนเปิดเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๐ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๙๗ (สำหรับนักเรียน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ สำนักเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๕๐ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๙๕ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประจักษ์ กิตติเมธี (๒๕๕๔: ๑๑๓) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีดีเด่น กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน คือ ด้านการวัดและประเมินผล ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารงานบุคคล (สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ข้อ คือ สำนักเรียนมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ของผู้บริหารและคณะครูในสำนักเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๐๓ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๒๓ และ บุคลากรในสำนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์

สำหรับการวัดและประเมินผลของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๓๙ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๐๖ (สำหรับนักเรียน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ สำนักเรียนมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ของผู้บริหาร และคณะครูในสำนักเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๔๐ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๐๑ และบุคลากรในสำนักเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์สำหรับการวัดและประเมินผลของนักเรียน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๔๖ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๐๒ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี (๒๕๕๒) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารงบประมาณ (สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ สำนักเรียนมีการประชุมพิจารณารายละเอียดค่าใช้จ่ายงบประมาณ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๔๓ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๑๐ และสำนักเรียนมีค่าตอบแทนประจำเดือนสำหรับผู้บริหารและครูสอน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๓๒ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๗๗ (สำหรับนักเรียน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ สำนักเรียน มีการประมาณรายรับจากแหล่งต่างๆ ในการจัดทำงบประมาณประจำปี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๓๗ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๐๓ สำนักเรียนมีการวิเคราะห์งบประมาณที่ใช้จ่ายในแต่ละโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๔๑ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๐๐ และสำนักเรียนมีการประชุมพิจารณารายละเอียดค่าใช้จ่ายงบประมาณ มี

ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๒๒ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๐๖ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิกามาศ เสงี่ยมแก้ว (๒๕๕๐: ๙๓-๙๘) ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓ โดยรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารทั่วไป (สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สำนักเรียนจัดให้มีการมอบทุนการศึกษาสำหรับภิกษุสามเณรผู้สอบได้ ในแต่ละปีการศึกษาตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๕๔ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๐.๖๙ (สำหรับนักเรียน) โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ สำนักเรียน มีการให้ทุนการศึกษาแก่ภิกษุสามเณรผู้สอบได้ ป.ธ.๙ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาวิชาการทางโลกต่อไป มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๔๙ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๑.๓๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธีรสุข ธรรมสาร (๒๕๕๔) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นว่ายู่ในระดับมาก ส่วนผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการจัดการศึกษา ๑) ปัญหาอุปสรรคด้านหลักสูตรคือเนื้อหาของหลักสูตรมีมากเกินไปขาดการแก้ไขปรับปรุงและไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน ๒) ปัญหาอุปสรรคด้านการจัดการเรียนการสอนคือการจัดครูเข้าสอนยังไม่เป็นระบบและได้มาตรฐาน ขาด

แผนการเรียนการสอนที่ชัดเจนและการสอนขาดความยืดหยุ่น ๓) ปัญหาอุปสรรคด้านสื่อการเรียนการสอนคือสื่อที่ทันสมัยมีไม่เพียงพอ สื่อที่มีอยู่ขาดคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ๔) ปัญหาอุปสรรคด้านกิจกรรมการเรียนการสอนคือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีน้อยเกินไปขาดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้เรียนมา ๕) ปัญหาอุปสรรคด้านการวัดผลและประเมินผลคือเวลาในการเตรียมตัวเพื่อวัดผลประจำเดือนน้อยเกินไปการวัดผลเน้นความจำเป็นหลักและขาดการบันทึกข้อมูลที่เป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คณะสงฆ์เขตบางแค กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๔ ด้าน ควรมีแผนพัฒนา ดังนี้

๑) ด้านการบริหารงานวิชาการ สำนักเรียนควรให้ผู้บริหารและครูสอนของสำนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประชุม ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อทราบข้อมูลที่เป็นจริงด้านคุณภาพของนักเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในรับฟังข้อเสนอแนะการบริหารงานของสำนักเรียน

๒) ด้านการบริหารงานบุคคล สำนักเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาครูสอนอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง และควรมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ ให้บุคลากรของสำนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อเสนอแนะในการบริหารงานด้าน

ต่างๆ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

๓) ด้านการบริหารงบประมาณ สำนักเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่างๆ ของสำนักเรียน ตามกฎเกณฑ์อย่างเป็นระบบ และให้มีการประชุมพิจารณาการใช้จ่ายงบประมาณของสำนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจระหว่างผู้บริหารและครูหรือจัดประชุมสัมมนา เรื่องแนวทางการบริหารงานในส่วนต่างๆ แก่บุคลากรในสำนักเรียน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม และพัฒนาการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น

๔) ด้านการบริหารทั่วไป สำนักเรียนควรมีการวางแผนการบริหารที่ชัดเจน รัดกุม เป็นขั้นเป็นตอน สามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และประหยัดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสำนักเรียน ควรมีการกำหนดแต่งตั้งคณะทำงานในแต่ละด้าน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้ชัดเจน เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม และควรมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัญหา/อุปสรรคต่างๆ ต่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เปรียบเทียบผลระหว่างสำนักเรียนว่าเป็นอย่างไร

๒) ควรศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเปรียบเทียบผลว่าเป็นอย่างไร

๓) ควรศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อให้ได้ผลการวิจัยในเชิงลึก

บรรณานุกรม

- กิตติ กอบัวแก้ว. (๒๕๕๗). **การวิจัยเพื่อการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. นนทบุรี: วราวัฒน์ เบสพรีนติ้ง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (๒๕๕๓). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระพรหมโมลี (สุชาติ ธรรมรตโน ป.ธ.๙) (๒๕๕๘). **อนุสรณ์ ๒๐ ปี แม่กองบาลีสนามหลวง**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระมหาธีรสุข ธรรมสาโร. (๒๕๕๔). **การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี: กรณีศึกษาสำนักเรียนวัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบัณฑิต ปณิตตเมธี. (๒๕๕๒). **การบริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประจักษ์ กิตติเมธี. (๒๕๕๔). **การบริหารงานวิชาการ สำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ดิเด่นกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มะลิกามาศ เสี่ยงยมแก้ว. (๒๕๕๐). **การนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต ๓. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- แม่กองบาลีสนามหลวงแผนกบาลี. (๒๕๖๐). **เรื่องสอบบาลีของสนามหลวงแผนกบาลี**. กรุงเทพมหานคร : อาทรการพิมพ์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (๑๕ กันยายน ๒๕๖๐). **การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ไทย**. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki>,
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมณตรี. (๒๕๕๓). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.